

14.4 PLUIMVEE - kippen: scharrelen loont

Volgens onderzoek (2022) zouden wilde kippen (Zuidoost-Azië, Thailand) pas 3.500 jaar geleden door rijst uit hoge bomen gelokt en gedomesticeerd zijn (i.p.v. 10.000 jaar geleden, zoals eerst gedacht).

De kip (📖 Gallus gallus domesticus) is het meest voorkomende hoen. Er zijn veel rassen en soorten. Sommige houden we voor het vlees, andere voor de eieren.

In een groep (📖 toom) heerst een strikte hiërarchie, de pikorde 📖. Die bepaalt ook wie wanneer mag eten.

Kippen kunnen tot 10, sommige zelfs 20 jaar oud worden. Ik heb liever een jong kippetje dan een taai soepkip. (Maar da's niks om hardop tegen je partner te zeggen.)

De **haan** 📖 is meestal groter, heeft meer kleuren, en een grote sikkelvormige staart, een grotere kam en (grotere) sporen aan de poten. Een gecastreerde haan is een kapoen 📖. Gebruik dat woord dus niet tegen om het even wie. Zet niet meer dan 1 haan in een toom kippen.

Hennen 📖 leggen ook eieren als er geen haan bij zit. Ik wil niet alle mensen die het tegendeel beweren de kost geven! Wel krijg je natuurlijk nooit kuikens (maar broeden doen ze ook!).

Als hennen 5 tot 6 maanden oud zijn, kunnen ze eieren leggen. Een goede leggen legt tijdens het eerste jaar gemakkelijk 250 eieren. Na 2 à 3 jaar neemt de leg 📖 af. Na 4 à 5 jaar bedraagt de productie minder dan de helft. De eierproductie is o.m. afhankelijk van ras, temperatuur en het aantal uren licht per dag (10-13 uur). Extra licht kan de legperiode verlengen. Je kan dus je voordeel doen met een zonlichtlamp (☀️ Zie Petroleumlamp), zeker in een donker hok.

December -januari zijn rustmaanden met weinig leg.

Kippen (en andere vogels) kunnen zitten, zich aan een tak vasthouden en slapen. Hiervoor hebben ze een pees die door de poten naar de tenen toe loopt. Dit is een mechanisme dat de tenen om de stok kromt als de poten en de knieën gebogen worden. De poten klemmen dus de zitstok 📖 vanzelf vast als de vogel gaat zitten en zich ontspant. Het hoen moet opwippen om zijn stok los te laten.

Vleeskuikens hebben bij een vetmester na 42 dagen een gewicht van 1,8 à 2,5 kg. (Ze worden plofkippen 📖 genoemd.) Door selectie werden sneller groeiende en zwaardere kippen gekweekt. Over 60 jaar kregen ze dezelfde voeding, maar werden steeds logger: 1957: 905g; 1978: 1.808g; 2005: 4.202g!

Een kip had 100 jaar geleden 16 calorieën aan vet. Nu meer dan 200. Het (niet altijd tussen spieren zichtbare) aandeel van vet steeg van 2 grammen per portie naar 23 gr.

Kippenluis, bloedluis, (vogel)mijten 📖

Ze kreeg vele namen maar de *Dermanyssus gallinae* is eigenlijk een rode bloedmijt, een spinachtige parasiet. Luizen hebben 6 poten, mijten 8.)

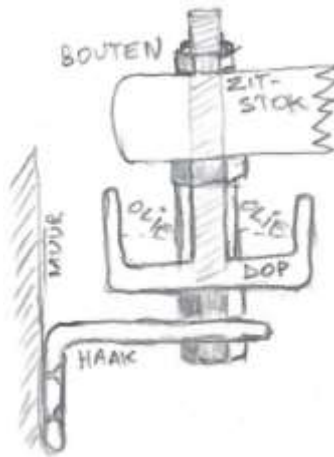
Door knoflook(extract) aan het drinkwater toe te voegen of door het voer te mengen komt dit in het bloed van de vogels. De bloedluizen lusten het bloed niet meer en drogen uit.

Het hok kan je aanpakken met heet water, een brander, fohn, verfstripper of stoomreiniger, enkele dagen na elkaar. Je kan het hok kalken, zodat alle spleetjes dicht zijn. En de meegekalkte luizen vastdrogen en sterven. (Daarvoor kan je ze ook met bv. haarlak bespuiten.)

Diatomeeënaarde kan gebruikt worden als vlooiën-, teken-, vogelluis en andere parasieten dodend middel. Hun huid raakt beschadigd door de scherpe deeltjes die ook vetten uit de waslaag van het zgn. exoskelet van vlooiën en teken opnemen waardoor ze uitdrogen. Dit is ook waarom dieren in het zand rollen voor een stofbad 📖 wanneer ze van parasieten proberen af te komen. Door de zeer fijne structuur en scherpe stekels van de diatomeeënaarde werkt dit beter.

Diatomeeënaarde 📖 is bekend als DE, kiezelgur, kiezelzuur, bergmeel, kiezelaarde, E551.

Het bestaat voor het grotendeels uit fossiele skeletjes van kiezelwieren in zoet- of zout water. De in het slijk opgehoopte diatomeeën (📖 kiezelwieren of Bacillariophyta: eencellige algen met een extern skelet van kiezel) zijn niet afgebroken of samengedrukt. Gemiddeld 50 tot 100 diatomeeën variërend van 5 tot 100 micrometer passen op de punt van een speld.

Figuur 110 Kippenluis zitstok

Bloedluizen vermijden is relatief eenvoudig. Zorg dat de luizen niet bij de kippen kunnen. (Eerst bestrijden, dan vermijden.) Hang de zitstokken op pennen, zodat noch de stok, noch de kip een muur kan raken. Maak onder de stok, omheen de pen een antibloedluisbakje 📖. Je vindt ze in de handel, maar een doorboorde petflesdop en wat siliconen volstaan. Vul de dop met (gelijk welke) keukenolie. De luizen geraken niet over deze barrière. (Dus laat de olie niet uitdrogen of indikken.)

- ♪ *De kip was er vóór het ei, want het is moeilijk je voor te stellen dat God op een ei zat te broeden. William Sadgarden*
- ♪ *'Een sluwe kip legt uitgekookte eieren.' Johan Anthierens*

Als ik een kip braad kan die er al eens zwart 📖 uitzien. Lijkt onsmakelijk. Maar er bestaan er ook waarvan het vlees gewoon zwart is. Ideaal dus voor de beginnende hobbykok.

Van het Indonesisch kippenras Ayam Cemani zijn verenkleed, snavel, kam, tong en klauwen prachtig blauwzwart, ook zijn botten zijn pikzwart. Ze leggen roomkleurige eieren. Wetenschappers noemen de bijzondere mutatie met hyperpigmentatie 'fibromelanose'.

Ook de **zwarte H'Mong-kip** uit Vietnam en de Svarthöna-kip uit Zweden vertonen dit beeld. Een gelijkaardig zijdehoen (Chinese Silkie kip) houdt wel nog witte veren.